

3. Predavanje g. profesorja L. Lavterja o metodi njegovih najnovejših računice.

4. Slučajnosti in nasveti.

Ker bo predavanje jako poučljivo in zanimivo, vabi vse ude — tudi sosednih okrajev tovariši in tovarišice dobrodošli — k polnoštevili udeležbi.

Jos. E. Mavrič,

t. č. predsednik.

Ob deževnem vremenu sa vrši zborovanje

5. majnika t. l.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo v četrti, 7. t. m., pri Pihlbirtu v Kaplji. Dasiravno je bilo neugodno vreme, se je zbralo precej tovarišev in tovarišic.

Tovariš Pečar je obširno poročal o obnem zboru „Zaveze“ v Celju ter tudi podal bistvo Schreinerjevega predavanja o Jeli Keller, „Zveza“ je sklenila osnovati si obrambni sklad. Čemu bo ta obrambni sklad, nam ni znano, toliko pa vemo, da se je menda v enako svrhu pred leti v Brežicah sklenilo osnovati rezervni fond, o katerem pa danes ni nič več slišati. Mislimo pa, da bi vse slovensko učiteljsko lažje vzdrževalo rezervni fond, nego obrambni sklad samo del slov. učiteljstva.*

Govorilo se je tudi o napadih na slovenske poslance glede obstrukcije v deželnem zboru. Naenkrat so postali slovenski poslanci največji zaviratelj regulacije učiteljskih plač. Nemški nacionalci z Otterjem vred pa, ki so imeli leta in leta usodo štajerskega učiteljstva v rokah, se delajo nedolžne ovce. Zaraditega bi bilo umestno, da bi „Zveza“ poslala spomenico v „Pädag. Zeitschrift“ ali kak drug list zaradi napadov na slovenske poslance in učiteljstvo.

O najnovejši zgodovini hrvaški je predaval tov. Jakše. Prihodnje zborovanje bo dne 22. majnika na Gomilskem o priliki stoletnice ondote šole.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj ima svoje prihodnje zborovanje v nedeljo, dne 1. maja t. l., ob 9. uri dopoldne v Dobovi.

Na dnevnem redu je med drugimi točkami tudi obravnava letošnjih konferenčnih tem. (Poročajo tovariši: o temi a) Pečnik, Vadnal, b) Jamšek, Potočnik, c) Medved, Petrič.)

Zaradi kosila naj šolska vodstva naznanijo število svojih udeležencev tov. Gajseku vsaj do 28. aprila.

O d b o r

Šmarsko-rogaškega učiteljskega društva izlet v Loko dne 5. maja se ne vrši, ker se naše društvo udeleži praznovanja štirideset letnice bratskega celjskega društva isti dan v St. Jurju ob južni žel. Vzored bo objavilo imenovano društvo. Glede prihodnjega zbora se pogovori odbor v St. Jurji.

Polnošteviline udeležbe našega društva se nadeja Tom. Kurbus, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomerski je zborovalo dne 7. aprila v Franc-Jozefovi šoli v Ljutomeru. Preds. tov. Tomažič odprl zborovanje ter pozdravi udeležence. Nadalje omenja, da sta pristopila k društvu nanovo člana g. Jospina Osterčeva — Mala Nedelja in tov. Ivan Mihalič — Kapela. Obema velja njegov poseben pozdrav. Tajnik tov. Čeh prečita potem zapisnik o zadnjem zborovanju, ki se brez ugovora odobri. Dopisi, ki so došli večinoma od „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, se dajo kratko na vedenje. Tičejo se Gradišnikove zavede, izpremembe socialnega odseka, izdavanja žepn. kalendarčka in znanega odloka c. k. dež. šol. sveta, da se naj pri nameščanju daje prednost onim, ki so dovršili študije na štajerskem.

Tov. Cvetko nadaljuje potem svoje že pri zadnjem zborovanju započeto, a zaradi pičlega časa prekinjeno predavanje o H. Druzovičevi metodi petja v ljudski šoli in o njegovih Pesmaricah. Predavatelj govori zlasti o potrebi enotnega postopanja v pevskem pouku, o izbiri snovi, o namenu, ki ga ima petje v ljudski šoli, o metodičnih predvajah na podlagi števil, o analizi normalne pesnice, o pevskih vajah po notah ter o pesemcah, ki sodijo na to ali ono stopnjo. Končno izjavlja, da hoče pri letošnji okrajni učit. konferenci postaviti predlog, da se Druzovičeve Pesmarice uvedejo v tuokrajne ljudske šole kot priročne knjige za učence. Predsednik se predavatelju zahvali. Nato se vname živahna debata; za Druzovičovo metodo govorita Zacherl in Sprager, proti šablonam pa Schneider, Tomažič in Kryl. Tov. Cvahte omenja, da imajo prav lahko oboji, če le dosežejo dobre uspehe, kar je seveda in ostane poglavitna reč. Tov. Zacherl in Tomažič naglašata zlasti, da se ima v ljudski šoli predvsem gojiti narodna pesem, bodisi na posluš ali po notah; a po notah gre to veliko lažje kakor brez njih, kar uči praktična izkušnja. Tov. Cvetko izreče ob sklepu hvalo tov. Zacherlu, da je dodal njegovemu predavanju važne pripombe, v odgovor na kontra-debato pa izjavlja, da je v interesu enotnega postopanja v ljudskošolskem petju vsekakor potrebno sprijazniti se z Druzovičevimi psihološko utemeljenimi načeli, ker mož je učitelj glasbe in petja na mariborskem učiteljskem in bo naš mladi učiteljski naraščaj izvestno deloval v njegovem duhu.

Delegat tov. Tomažič poroča potem na kratko, a jedrnato o obnem zboru „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju“

* To je res! Tu separatizem ni na mestu.

dne 3. aprila. Ker so prinesli razni časopisi o tem obširna poročila, zato poročilo na tem mestu izostane. — Slučajnosti. a) G. ravnatelj Robič predlaga, da pristopi naše društvo kot korporacija k „Zgodovinskemu društvu“ v Mariboru. Sprejeto. b) Tov. Schneider predlaga, da položi društvo v odgovor na „Cirilmetodarijo“ en kamen (200 K) iz glavniceza Frensenfeldov spomenik z motivacijo, da bi bil pokojnik prvi, ki bi predlagal tak kamen za našo šolsko družbo. Enoglasno sprejeto. c) Prihodnje zborovanje in obnem pomladni izlet se priredi pri Sv. Jurju ob Ščavnici dne 2. junija. Da bi nas pohitelo omenjenega dne v ta lepi kraj z mladostno čilostjo prav obilno število, tega si želi in kliče na veselo snidenje — poročevalec.

Srednješolski vestnik.

**** Na licealni knjižnici v Gorici** je nastavljen za knjižničarja prof. Schubert pl. Soldern, Nemec, ki ne pozna niti italijanske niti jugoslovanskih literatur. „Nepripravnost“ vlade je občudovanja vredna!

Književnost in umetnost.

Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Postanek in razvoj narodno političnega programa Slovencev do razcepjenja v konservativno in liberalno stranko. Spisal dr. Dragotin Lončar. — Ponatisk iz „Bleiweisovega Zbornika“. Cena 1 K. (Knjižnica leposlovnih, političnih in socialnih spisov. Izdajajo „Naši Zapiski“ IL zvezek.) — Pričujoči spis je delo odličnega strokovnjaka, ki je dovršil svojo nalogo z ljubeznijo, natančnostjo in — resnicoljubnostjo. Knjiga je spisana na podlagi zanesljivega materiala, ki ga je pisatelj zbral in kritično-znanstveno obdelal. Pač lepo delo, vredno priznanja in študija! — Obnem opozarjamo na istega pisatelja knjigo „Politično življenje Slovencev“. — Kdor so hoče nepristransko poučiti o tem vprašanju, naj čita Lončarja! Gl.

Več luči! Zbirka prav potrebnih, poučnih in aktualnih spisov za naše ljudstvo. 1. snopič: Cerkevne pristojbine ali šolnina z dodatkom. Kako se določa kongrua? Uredil Jeklišev. Cena 30 v. s pošto 40 v. — To je brošura, ki jo naj zlasti naše ljudstvo čita s pridom. Gl.

Janka Kersnika zbrani spisi. Zvezek VI., seš. I.: Janko Kersnik, njega delo in doba. Sešitek I.: Leta mladosti in učenja Spisal dr. Ivan Prijatelj. V Ljubljani 1910. Založil L. Schwentner. Cena 2 K 50 v. po pošti 2 K 70 v. — Temeljito delo dr. Prijatelja priporočamo najtopleje vsakomur, kdor se hoče poučiti o delovanju in dobi našega priljubljenega pripovedovalca Kersnika. Gl.

Kako veliko zanimanje je vzbudila esperantska slovnica v vseh slovenskih krogih, kaže dejstvo, da se je razprodalo tekem treh tednov do 400 izvodov. Kdor se želi slovnico, naj jo naroči prejkoslej. Da se izogne povzetnim stroškom, se priporoča poslati denar naprej (130 K s poštino) na založnika Lj. Kosserja, Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

Cvetko Golar: Pisano polje. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg 1910. Cena broš. knjigi: 1 K 80 v. vezani: 2 K 80 v. — To so pač lepe pesmi: žive, zdrave, vesele — pravo pisano polje ljubelega pomladnega cvetja! — Nobene prisiljenosti; verzi teko gladko, dobro denejo sreč, ki tolikrat hrepeni po mehki, lahki pesmi. Ne kdove kaj in kdove koliki — ali kar je, je poezija. Veseli smo lepe knjige. Naj jo čitajo srca, da se dvignejo od umazanih tal na pisanih krilih veselega metuljčka! Gl.

Romana „Prokleta“ je izšel dvojni zvezek: 5. in 6. z naslovom „Ugrabljeni grofič“, 7. in 8. zvezek izideta tudi skupno in s tem bo konec tega interesantnega romana. Žal, da se je v knjigo vrinilo toliko tiskarskih pogreškov. Na strani 490. v četrti vrsti od zgoraj je izpuščenih kar več stavkov. Roman se dobiva pri V. Požgaju v Kranju po 60 v zvezek.

Naši Zapiski objavljajo v 4. zvezku tole vsebino: 1. Vladimir Knaflič: Kulturni boj. — 2. Abditus: Odgovori! — 3. Dr. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisa. — 4. Abditus: Socializem posameznika. — 5. Dr. Josip Ferfolja: Masarykova praktična filozofija. — 6. Dr. Fr. Kidrič: Pomote in potvore za razne potrebe. — 7. Pregled: Kulturni — Literarni — Politični — Polemika. — 8. Oton Zupančič: Epigrami. — To lepo revijo toplo priporočamo!

VI. zvezek „Pravnikove“ zbirke. Ker se ta zvezek dotiskuje in pojde skoro v vezanje, je umestno, da kratko opišemo njegovo vsebino.

Nad 40 tiskovnih pol obsežna knjiga se deli v 3 zase ločene dele. V prvem delu je notarski red z vsemi dotičnimi predpisi in razsodili do zadnjega časa. Notarski red je prevedel še France Levstik, ni torej treba poudarjati, da se čita prav kakor izvirnik in da živo spominja na izklesan slog našega nesmrtnega stilista, h kateremu se vračajo naši naj-

boljši prevajalci in pravniški pisatelji. Urednik je za nekatere manj navadne izraze v pripomnjah dodal one, ki jih rabimo sedaj, da se ne more nihče motiti o njih pravem pomenu. K posameznim določilom se je privzelo tudi mnenje znanih strokovnjakov, n. pr. Reicha, in vso stvarino, ki obsega brez abecednega kazala polnih deset pol, je pregledalo in popopravilo več domačih notarjev, tako da o nji sploh ne poznamo enako dovršene priročne knjige.

Drugi del, ki je urejen enako kakor prvi, obsega ces. patent od 9. avg. 1854 — zapuščinski patent — približno 14 tiskovnih pol, vrhutega pa devet dodatkov: županstvom izročeni posli sodišč, red za javne dražbe, odstotek za uboge, proglašanje mrtvim, amortizacija listin, zapuščine inozemcev, polaganje vrednostnih papirjev pri bankah, nalaganje gotovine varovancev v hranilnicah in v poštne hranilnice ter obširen sestavek o zapuščinskih pristojbinah. Tudi ta del ima obširno stvarno kazalo po abecednem redu v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Tretji del vsebuje na isti način urejene občne predpise o sodnih depozitih (položbah) in pa za depozitni urad v Trstu še posebe. Ta del je važno dopolnilo prvima dvema, zakaj depozitne knjige so v gotovih mejah javne tako kakor zemljiške knjige ali trgovinski registri. Tudi tu je posebno stvarno kazalo. Vsa knjiga je za nas velike vrednosti in ne bo v prid samo slovenskim pravnikom, občinskim in župnim uradom, temveč vsakemu Slovencu, da se iz nje točno pouči, kadar treba.

Tisk knjige je vzoren in čistejši kakor pri prejšnjih zvezkih, cena vezani knjigi 7 K je manjši kakor za enake nemške knjige, ter čudno je, da se zanjo ni oglasilo več predplačnikov, ki se je zanje cena nastavila samo na 5 K 26 h. „Slov. Pravnik“.

Politiški pregled.

*** Za žensko volilno pravico** so priredili dunajski socialisti več shodov. Podpredsednik poslanske zbornice posl. Pernerstorfer je izjavil, da je vlada jako naklonjena tej zahtevi.

*** Profesor Masaryk o novoslavizmu.** Prof. Masaryk, ki se sedaj nahaja v Rusiji, je imel s zastopnikom poljskega lista „Kuryer Warszawski“ intervju o vprašanju novoslavizma. Masaryk je rekel, da si je novoslavizem postavil sicer velike naloge, a je imel na polju vzajemnih kulturnih interesov med Slovani jako malo uspeha. Na praških vseučiliščih ni še dosedaj nikakega materiala o ruski in poljski zgodovini in književnosti. Slovanska solidarnost temelji sedaj na medsebojnem nepoznanju. Zato tudi ne more dosežati posebnih uspehov. Po Masarykovem mnenju bo tudi snujoča se vseslovanska banka jedva mogla pripraviti toliko kapitala, da bo lahko uspešno konkurirala z nemškim in angleškim kapitalom na Balkanu. Masarykove besede vsebujejo marsikatero resnico, zato je dolžnost vseh onih, ki so navdušeni za praktično slovansko vzajemnost, da se lotijo resnega dela, da bo temeljila slovanska solidarnost na temelju medsebojnega poznanja in ne nepoznanja, kakor pravi Masaryk. Upati je, da odkrije vseslovanski kongres v Sofiji pravo pot, ki bo držala k temu smotru.

*** Luegerjevi sestri** dobila penziji. V zaupni seji dunajskega mestnega sveta so sklenili ponuditi vsaki obeh Luegerjevih sester po 2400 K na leto.

*** Liga za splošno volilno pravico na Ogrskem** je poslala grofu Tiszi odprto pismo, podpisano od več tisoč oseb, v katerem ga pozivljajo, naj ne dela uresničenju splošne volilne pravice nikakih težkoč. Med podpisanci se nahaja mnogo odličnih oseb, med njimi tudi baron Dezider Banffy.

*** Reforme in ljudsko štetje v Albaniji.** Kakor poročajo iz Soluna, je ministrski svet odredil, da se v gorenji Albaniji izvedejo v najkrajšem času reforme in ljudsko štetje. Voditelji sedanje vstaje pridejo pred vojno sodišče, medtem ko se hoče ljudstvu priznati. Nadalje poročajo, da so trije albanski poslanci izstopili iz mladoturske stranke. Nekateri so se pritoževali zaradi previsokih občinskih davkov, ki tarejo albansko ljudstvo. Turški vladni krogi so sedaj prepričani, da vstaja nima niti reakcionarnega niti narodnega značaja, temveč da je naperjena proti previsokim občinskim davkom.

*** „Svoboda“ v Rusiji.** V ruski dumi se pripravljajo zakoni, ki Židom popolnoma zapro vrata do izobrazbe. Vzeti jim hočejo sploh vsa državljanska prava in jim onemogočiti vsako sodelovanje v državnem in socialnem življenju. Izključiti jih hočejo od obiska srednjih in visokih šol, odvzeti pravico do odvetniške, zdravniške in uradniške službe. Po teh zakonih ne bodo smeli biti na delu na nikakem podjetju, ne bodo smeli izdajati listov, sploh ne bodo smeli biti v nobeni javni službi. Tako piše „Berliner Tagblatt“, ugleden nemški berlinski list. Dasi se Židom na Ruskem ne godi ravno najbolje, se nam ta vest „Berliner Tagblatt“ ne zdi ravno prav verjetna. Ako je resnična, bi to pomenilo naravnost justifikacijo Židov, a tako hudo menda ne bo.

*** Mednarodna konferenca** proti trgovini z dekleti se je vršila v francoskem ministrstvu zunanjih zadev. Razprave je vodil mini-

ster Pichon. Hvalevreden je sklep, da se bo odsedaj naprej vršil boj proti kupčiji z dekleti potom zakonodaje. Oviralo se bo tudi izdavanje in razpečanje nesramnih kujig in slik. Odo-bravamo!

*** Nov brambni zakon za Bosno in Hercegovino.** V vojnem ministrstvu pripravljajo načrt za nov vojni zakon za Bosno in Hercegovino. Sedanji brambni zakon izvira iz leta 1880, in je le provizoričen, ker takrat še ni bilo rešeno državno-pravno razmerje obeh dežel. Ker je z aneksijo to razmerje definitivno rešeno, treba tudi dosedanji provizoričen brambni zakon nadomestiti s stalnim. Vendar pa ne mislijo na osnutje posebne deželne brambe za anektirani pokrajini.

Obrambni vestnik.

*** V „Slovenca“** (štev. 86. z dne 18. t. m.) čitamo to-le izjavo:

— Iz Dobrepolj. „Učiteljski Tovariš“ piše, da je naju podpisana hotelo dobrepoljsko ljudstvo že parkrat zagnati in prepoditi iz stanovanj iz Dobrepolj samih. Tej „T.“ laži bi sploh ne odgovarjala, ampak gre se tu tudi za čast dobrepoljskega ljudstva, zato izjavljamo, da midva o tem, kar „Tovariš“ čenčari, ne veva ničesar. Pozivljamo uredništvo „Tovariša“, naj kar navede imenoma vse tiste ljudi, ki so kedaj hoteli kaj takega storiti. V „Tovariševo“ žalost pa moramo priznati, da se midva v Dobrepoljah prav dobro počutiva.

Na zdar!

Jos. Štrukelj.

Josip Odlasek.

Članima tovarišema Štruklju in Odlasku predvsem svetujemo, naj se učita slovenske slovnice! V ostalem pa prepustimo odgovor svojemu dopisniku.

„Glasbeni vestnik.“

Glasbeno polje učiteljstva.

Predaval na sestanku deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani A. Wašte.

I.

Glasba ti bo ublažila mnogokatero gorje, ona ti bo voditeljica, da se boš zavedal sebe in se ne boš prenegljal, gnan od nagiba, ona ti bo opora in sila, ki ti bo dajala moč, da boš trdno korakal naprej in vztrajal na svojem stališču in ona bo vez, ki te bo držala z ljudstvom, h kateremu pripadaš, da boš z njim stopal za napredkom v duhu časa.

Spoštovan in ljubljen boš od ljudstva, če boš dar zmožnosti, ki ti ga je podarila narava, resno uporabil v prid in povzdigo ljudstva. Ponosno bo ljudstvo imenovalo tvoje ime in resnejše bo postalo priznanje stanu.

Slovinci smo v nekakem prepovedu. Začeli smo se probujati ne le v materialnem smislu, ampak tudi v umetniškem.

Gojiti smo pričeli vse otroke umetnosti, a žal moramo konstatirati, da se nam ni posrečilo dosežati istih uspehov, ki smo jih želeli ali vsaj pričakovali, da jih doženemo. In nehoti se nam vrine vprašanje po vzroku. — Pregledali smo svoje vrste preštudirali svoje delo in bilo bi vse v redu, ako bi bile te vrste personifikacija mase — ljudstva, da bi lahko rekli: V narodu pronica novi duh, ki probuja njega dušo v umetnosti. Toda temu ni tako!

Potreba podrobneje, organizovanega dela na glasbenem polju se nam predločuje vedno v jasnejši luči in ako nočemo zapraviti dar naroda, ki ga ima v tem oziru, mora tudi učiteljstvo stopiti v vrsto borilcev te ideje, ker ono je poklicano, da izvede to podrobno delo v masi.

Pač se je spoznaval smisel vsega pri posameznikih in morebiti, da je pritrjevala temu tudi celokupnost, ali renejšega pomena in uvaževanja vsemu se ni pripoznavalo, zato tudi ni prišlo do podrobnejega razmotrivanja tega vprašanja in ne do sistematičnega delovanja. Vsekakor pa ni rečeno, da je s tem to vprašanje že zapadlo usodi, temveč je ravno ta kritičnost oni moment, ki daje mlajši generaciji novo smer, da si zasnuje pravi trden fundament na širši podlagi in si preobrazi najprej svojo dušo v tem smislu.

Tudi umetnost nam je spraviti v začetku probuje v nekaj sistem. Spoznali bomo, kaj narodu najbolj prija. Tiste stroke umetnosti se bomo potem oprijeli in jo gojili, dosežali gotovo tudi uspehe, ker bo temelj že v narodu samem. S tem bomo narodu koristili, ga izobraževali in umetnost bo dosegla svoj smoter ne samo v popolnosti, temveč tudi v didaktičnem oziru, ki bi nam moral biti tudi važen cilj.

Mal vpogled v otroke umetnosti nam da že dognati, da je glasba oni del umetnosti, ki povzdiga narod najbolj intelektualno in čuvstveno.

Kaj pa je glasba? Glasba je umetnost, izraziti čuvstva s toni. To je jako enostavna definicija! Če pa pogledamo bistvo glasbe globlje, vidimo, da je bistvo — bi rekel — neka skrivnost. Mi vidimo delovanje in vplivanje glasbe kot take, poznamo njena izrazna sredstva, lahko rečemo, da so njeni glavni elementi ritmus, melodija in harmonija, lahko določimo matematično razmerje tonov — zakaj pa glasba na nas tako vpliva, zakaj ona brez besed toliko pove, da se nam porajajo razna čuvstva — nam ostaja neznano.